

Ureum is sleutel naar bedrijfsspecifieke excretienorm

Het nieuwe mestbeleid is weinig stimulerend om innovatief met de mineralenstromen op het bedrijf om te gaan. Dat kan veranderen als veehouders de kans krijgen aan te tonen dat de N-excretie per koe op hun bedrijf lager is dan de forfaitaire excretienorm. Koeien & Kansen wil er een geaccepteerde methode voor ontwikkelen.

Veehouders hebben moeite met de forfaitaire excretienorm, omdat bekend is dat de hoeveelheid stikstof die koeien via mest en urine uitscheiden in werkelijkheid sterk varieert. Wie het 'beter doet' dan de norm heeft in werkelijkheid een lagere mestproductie en moet dus eigenlijk teveel mest afvoeren.

Minister Veerman houdt bij het nieuwe mestbeleid, dat in 2006 ingaat, de mogelijkheid van een verfijnde aanpak nog open. Koeien & Kansen mag zijn naam waarmaken door aan te tonen of een variabele excretienorm op basis van bedrijfsomstandigheden tot de mogelijkheden behoort.

Léon Sebek maakte een overzicht van de werkelijke excreties op Koeien & Kansen bedrijven in 2001 en 2003. Het varieerde van 93 kg tot 129 kg N per koe per jaar. De forfaitaire stikstofexcretie zou in die periode gevarieerd hebben van 104 tot 137 kg N. Op tweederde van de deelnemende bedrijven zou de stikstofuitscheiding onder de norm

De hoeveelheid stikstof die via urine en mest wordt uitgescheiden kan sterk variëren.

zijn gebleven. Het is dus zinvol om te streven naar een manier om de stikstofexcretie per bedrijf te bepalen.

De koe gebruikt de met voerwit opgenomen stikstof voor de stofwisseling en voor de productie van melkewit. Een klein deel (zo'n 2 kg) wordt vastgelegd. De rest van de opgenomen N wordt uitgescheiden met de mest en urine. "De aangrijpingspunten liggen bij de opname via

het voer en het eiwit in de melk.", zegt Sebek. "Het draait om het optimaliseren van de omzetting van voerwit in melkewit. En daar ging het in Minas ook om."

Ureum als 'voorspeller'

Met gerichte maatregelen valt de stikstofexcretie te beïnvloeden. "Maar de belangrijkste vraag is of we een systeem kunnen vinden waarmee veehouders eenvoudig kunnen aantonen wat hun werkelijke excretie is, om af te mogen wijken van de forfaitaire norm." Globaal zijn daarvoor drie mogelijkheden. De meest nauwkeurigste is het meten en registreren van alle aanvoer- en afvoerposten. Dat vraagt echter al gauw (te) veel administratie. De meest eenvoudige aanpak is het gebruik van het ureum-getal als 'voorspeller' van de N-excretie. Een derde mogelijkheid is een combinatie van het Ureum-getal met een aantal aanvullende indicatoren.

De komende twee jaar wil Koeien & Kansen een geaccepteerde manier ontwikkelen om bedrijfsspecifieke N-excretie vast te stellen en die introduceren in de sector en bij beleidsmakers.

Diederik Sleurink

De koe gebruikt de met voerwit opgenomen stikstof voor de stofwisseling en voor de productie van melkewit.

Maatschap Post zit tussen akkerbouwers Geen grond kopen maar 'Gemengd vooruit'

De maatschap Post heeft de afgelopen acht jaren vruchten geplukt van het besluit om het bedrijf naar een akkerbouwgebied bij het Drentse Nieuweroord te verplaatsen. De samenwerking met akkerbouwers op het gebied van landruil en samen verbouwen is een vast onderdeel van de bedrijfsvoering geworden.

Post werd dan ook vanzelfsprekend deelnemer aan het project 'Gemengd Vooruit', waaraan nog zeven Koeien & Kansen-boeren mee doen. Ze gaan samen met boeren in het noordelijke samenwerkingsverband Ecolana proberen de economische kanten van nieuwe vormen van gemengd samen boeren in beeld te krijgen.

Maatschap Post heeft als intensieve melkveehouder een goede constructie gevonden voor samenwerking met akkerbouwers

Post: "We zitten rondom in de akkerbouwers en hebben te maken met een ruim aanbod van grond. Een aantal burens wil graag aardappels verbouwen op gescheurd grasland."

Dit jaar ruilen ze negen hectare, die benut worden voor aardappels en suikerbieten. Op percelen van de buurman die dicht tegen het eigen bedrijf aan liggen heeft Post nu evenveel ingezaaid grasland. Daarnaast is er een grondgebruiksverklaring voor 22 hectare akkerbouwgrond, waarop ze maïs verbouwen.

Post beschikt zelf over 31 hectare grond in eigendom, wat voor de

huidige 90 melkkoeien en 900.000 kg melk al aan de krappe kant zou zijn. "Met het nieuwe mestbeleid zouden we zo'n 700 a 800 kuub mest moeten afvoeren. Tenminste bij derogatie en bedrijfsspecifieke stikstof excretie. Door tijdelijke pacht en het ruilen van maïsteelt en mest merken wij dat gelukkig niet in de portemonnee." Post is nog wel 2 euro per ton kwijt voor het wegen en bemonsteren van mest die wordt afgezet naar akkerbouwers die rundveemest nodig hebben voor de bieten teelt. Behalve goedkope mestafzet heeft Post nog het voordeel dat het aankopen van maïs vaak goedkoper uitpakt dan zelf verbouwen.

Organische stofgehalte beheersen

Afgelopen jaar heeft de maatschap de ligboxenstal verdubbeld van 70 naar 140 ligboxen. De stal is twee keer zo breed geworden. "Een vorm van verbreding waar wij meer in zien, dan het aanhalen van nevenactiviteiten", vertelt Cor lachend. Om snel door te groeien wil de maatschap de komende jaren enkel in quotum investeren. Grond kopen is voorlopig niet aan de orde en het is ook niet nodig, omdat de mogelijkheden van samenwerking met drie burens als voldoende worden ingeschat. "De samenwerking met de buurman is solide. Daar vertrouw ik meer op dan op de veranderlijke regels van de overheid."

Post wil in Gemengd Vooruit graag meer inzicht zien te krijgen in de gevolgen die het scheuren van grasland heeft voor het gehalte aan organische stof. "Om aardappels te verbouwen ploeg je de zode onder en de opgebouwde organische stof verdwijnt voor een deel in de vorm van stikstof naar de ondergrond. We willen graag meer inzicht in de gevolgen en in maatregelen om het te beheersen."

De aardappels profiteren goed van de nalevering van stikstof uit de zode. Direct na de oogst wordt het land weer ingezaaid, om uitspoeling van de overgebleven voorraad tegen te gaan. Metingen in het grondwater laten zien dat dit kennelijk werkt. Het gehalte aan stikstof in het grondwater blijft met 20 mg ver onder de nitraatnorm.

Post vertelt verder dat akkerbouwers veel meer dan veehouders gespitst zijn op een juiste grondbewerking en behandeling van de grond. Structuurbederf door een maisoogst op het verkeerde moment leidt een jaar later tot minder aardappels of bieten. Ook dat soort aspecten wil hij in Gemengd Vooruit beter in beeld krijgen.

Diederik Sleurink